

Ellende is eigenlijk het gevolg van de zonde. Alle ramp en leed, alle lijden, al wat ontzettend is, drukken we uit met het woord: ellende. Als we, in de beschrijving van het verschrikkelijke, het ontroerende, het onbeschrijfbaar, alle woorden gebruikt hebben, die ons ter dienste staan, zeggen we ten slotte: met één woord, het is ellendig!

Strikt genomen is de zonde zelve onze ellende. Al wat wij ellendig noemen, zit in de zonde en komt er uit voort. Als Paulus zegt: „ik ellendig mensch,” belijdt hij daarmee het smartelijk gevoel van zonde, met alles wat daarmee in verband staat en er uit voortvloeit.

Gewichtig is dan ook de vraag: *waaruit kent gij uwe ellende?*

Want naardien de kennis der ellende noodig is, om in het bezit van den eenigen troost zaliglijk te leven en te sterven, is dus ook noodig te weten, hoe wij tot kennis van onze ellende komen.

Men zou kunnen meenen, dat de ellende zichzelf wel bekend maakt en dat we, als we slechts opmerkzaam leven, medeleven met onze medemenschen, alle dagen, ja ieder oogenblik, overvloedig kennis kunnen krijgen van de ellende, die in het leven heerscht.

Doch daar ellende niet iets is, dat noodzakelijk, uit de natuur der dingen zelve, bestaat, geen eigenschap is van het zijn, maar een toevallige eigenschap van het menschelek bestaan geacht moet worden, of, juist gezegd, daar er geen ellende kan bestaan zonder zonde, moet de ellende gekend worden uit de wet.

Op de vraag: *waaruit kent gij uwe ellende*, antwoordt de Catechismus dan ook: *uit de wet Gods*; een antwoord, dat ontleend is aan de H. Schrift: Rom. 3: 20: door de wet is de kennis der zonde.

Dus niet uit het Evangelie.

Hierop leggen we grooten nadruk, omdat vroeger en later, en niet het minst in onzen tijd, de vermenging van wet en Evangelie allerlei verwarring in het denken en in het handelen heeft veroorzaakt. Telkens hooren we verzekeren, dat in het Evangelie geen staatkundige of kerkrechtelijke geboden voorkomen, maar alleen beginselen en zedelijke geboden; een bewering die, hoe dwaas ook, op velen een grooten invloed uitoefent en hen sterkt in het tegenstaan der waarheid.

Zedelijke geboden, evangelische geboden, of hoe men de geboden, die men bedoelt, noemen wil, zijn niets dan uitvindingen van menschen, die de Schriften niet verstaan, en meenen, dat een gebod, dat in de Schriften des Nieuwen Verbonds gevonden wordt, een evangelisch gebod is, en wat in het Oude Testament staat, alleen wettische voorschriften zijn; niet begrijpende, dat alle gebod, ook in de Schriften des N. Verbonds voorkomende, *principieel* tot de wet, en alle belofte, ook in de Schriften des O. Verbonds, *in den grond* behoort tot het Evangelie.

Alleen uit de wet, dat is uit den door God gestelden en geopenbaarden regel van ons leven, kennen we onze ellende. Bedoeld is dan de Zedelijke wet of de wet der Tien geboden.

Hier moeten we wel op letten, omdat het woord „wet” in de H. Schrift, niet altijd hetzelfde beteekent. Er wordt zelfs gesproken van „de wet des geloofs” Rom. 3: 27. Ook wordt door de wet soms verstaan de geheele bedeeeling des Ouden Testaments. Joh. 1: 17.

En nu is het wel zoo, dat we b.v. uit de wet der schaduwen iets van onze ellende kunnen leeren kennen, aangezien in die wet van priester en offer en altaar gesproken wordt, maar toch is het doel der wet veel eer om de verlossing en de dankbaarheid te leeren. Het lichaam der schaduwen is Christus, en alle voor-

schriften der wet, betrekking hebbende op spijs, kleding, reinigingen enz. hebben de strekking om Israël te doen zijn een heilig, priesterlijk volk.

Hetzelfde kan ook gezegd worden van de voorschriften der burgerlijke wet. Ook deze hadden de strekking om Israël als een heilig volk, een volk van God, in het midden der menschheid te doen leven, niet om door de onderhouding der geboden het leven te verwerven of te verdienen. Daarom zegt Paulus, dat Israël, de rechtvaardigheid zoekende, tot de rechtvaardigheid niet is gekomen, omdat het die zocht uit de werken der wet en niet uit het geloof.

De wet, waaruit we onze ellende kennen, is dus de Zedelijke wet, of de wet der Tien geboden.

En dit moeten we dan zoo verstaan, dat de *inhoud* van die wet niet eerst is bekend geworden na den uittocht der kinderen Israëls uit Egypte, maar dat zij van den beginne geweest is. De *Tien geboden* zijn eerst op Sinaï geopenbaard. Onze vaders onderscheidden dan ook, b.v. in het 4e gebod, zeer duidelijk het ceremonieele en het morele, d. w. z. hetgeen altyddurend is als regel voor het zedelijk leven, en hetgeen behoort tot de bedeeeling der schaduwen.

Deze onderscheiding is ook gegrond in het feit, dat de *inhoud* van deze Tien geboden van de schepping des menschen af er geweest is. De inhoud der wet is de eisch der liefde. Liefde is de vervulling der wet.

Hierin ligt het eeuwigdurende karakter der wet. Want God kan nooit gebieden, Hem en den naaste te haten, dus nooit het tegenoverstelde van wat in de Tien geboden van den mensch geëischt wordt. De ceremonieele en burgerlijke wetten van Israël hebben een tijdelijk karakter, bestemd voor Israël als bijzonder volk. De Tien geboden zijn algemeen menschelek.

Onze godgeleerden spreken dan ook van een onbeschreven wet. Dat is de wet, die God de Heere, van de schepping af, in het menschelek hart heeft ingeschapen, toen Hij den mensch schiep naar zijn beeld en zijne gelijkenis, komende met zijn wil in alles overeen met den wil van God, om God zijn schepper van harte *lief te hebben*.

Het bestaan van deze, den mensch ingeschapen wet, blijkt uit de overblijfselen, de brokstukken, de ruïnen, die er nog van zijn overgebleven onder alle volken, vooral onder de beschaafde Heidenen. Met het oog daarop schrijft Paulus dan ook Rom. 2: 14, 15: „Want wanneer de Heidenen, die de wet niet hebben, van nature de dingen doen die der wet zijn, deze, de wet niet hebbende, zijn zichzelf een wet; als die betoonen het werk der wet geschreven in hunne harten, hunne conscientie mede getuigende, en de gedachten onder elkander hen beschuldigende of ook ontschuldigende.”

Hetgeen God dus in de wet gebiedt, doen de Heidenen *van nature*: d. w. z. het behoort tot de menscheleke natuur, te doen de dingen, die der wet zijn.

Men zou kunnen vragen, waarom God dan de wet, in Tien geboden, nog heeft geopenbaard, op zoo wondervolle wijze, en haar, op twee steenen tafelen heeft geschreven?

Het antwoord op die vraag vinden we duidelijk in Rom. 1, waar ons een beeld van het beschaafde Heidentum wordt gegeven; waaruit duidelijk blijkt, dat de menscheleke natuur verdorven is, en dus geen *zuivere onbedorven* kennis meer heeft van wat God eischt van zijne menschenkinderen; alsmede uit hetgeen we dagelijks, om ons heen, kunnen waarnemen, indien we nauwkeurig acht geven op hetgeen de menschen, op grond van hun conscientie, zoo al doen en laten.

GISEN.

Schriftbeschouwing.

Het heilig Evangelie naar Johannes.

LGX.

Hoofdstuk VII.

En op den laatsten dag, zijnde de groote dag van het feest, stond Jezus, en riep, zeggende: zoo iemand dorst, die kome tot Mij en drinke, 37. Die in Mij geloofd, gelijkerwijs de Schrift zegt, stroomden des levenden waters zullen uit zijnen buik vloeien, 38.

Het feest, waarvan hier sprake is, was, gelijk wij uit vs. 2 zagen, dat der Loofhutten. Strikt genomen duurde het zeven dagen. De wet had er echter een achtsten dag bijgevoegd, Lev. 23: 36, die als een Sabbat moest geheiligd worden, en tot besluit van de jaarlijksche feestreeks diende; om dezen dag werd hij „groot” geheeten, de „laatste en goede dag”. Op dezen dag verheef Jezus zijne stem met meer dan gewone verheffing tot het in den tempel saamgekomen volk. Dat Hij zich aankondigde als de fontein van het water des levens stond ongetwijfeld met de plechtigheden van het feest in nauwen samenhang. Op elk der zeven feestdagen daalde een priester, na de toebrenging van de morgenoffers, van heel het volk vergezeld, van den Tempelberg naar de bron Siloah af. Uit deze bron vulde hij een gouden kruik; dan klom hij met deze kruik weer opwaarts, en bracht ze in het voorhof, waar de priesters hem met vroolijk trompetgeschal ontvingen, onder het gejuich van het intusschen mede opwaarts geklommen volk. Dan nam een ander priester de met water gevulde kruik van hem over, onder het uitspreken van Jezaja's woord: en gijlieden zult water scheppen met vreugde uit de fontein des heils, 12: 3; ook het volk sprak deze woorden mede. Daarop vermengde de priester het water der kruik met den wijn des drankoffers, en goot het in eene aan de westzijde van het altaar zich bevindende schaal uit, aan welke het afwaarts naar de beek Kidron vloeide. Intusschen bleezen de Priesters op de bazuinen, en zongen de Levieten hun Psalmen, onder begeleiding van muziek. De geestdrift was alsdan groot; de rabbijnen pleegden dan ook te zeggen, dat niemand wist wat vreugde was, die deze vreugde niet gezien had. Heel deze plechtigheid had eene zinnebeeldige strekking. Moge zij al, naar Joodsche overlevering, eene bede om regen in zich bevat hebben, met het oog op den zaaitijd, die kort na afloop van het feest aanbrak, dit neemt niet weg, dat zij ook in samenhang stond met de profetische aankondigingen van de wateren, die eens uit het Huis Gods zouden vloeien om land en volk te bevruchten.

Alzoo bood deze plechtigheid Jezus de gelegenheid aan om zich als de aankondigde fontein van het water des levens aan het volk voor te stellen. Hij wilde het van de schaduw leiden naar het wezen; daarom riep hij allen, die dorst hadden, tot zich, en zegde hun, als zij tot Hem kwamen, eene volle verzadiging toe. De woorden: zoo iemand — gaan van de smartelijke onderstelling uit, dat slechts bij uitzondering aan het water des levens behoefte wordt gevoeld. Want wij allen zijn wel van alle geestelijk goed ontbloot, maar niet allen worden door het besef hunner armoede geprikkeld om hulpe te zoeken. God zelf moet ons dorstig maken; anders begeeren wij het water des levens nooit. Maar zoo wij dorst hebben, moeten wij ons niet laten weerhouden door eenige vrees, of wij wel tot de fontein zouden mogen gaan; want de woorden: zoo iemand — zetten, meteen dat zij op het gering getal der dorstenden wijzen, de deur zoo wijd mogelijk open. De dorst zelf, dien Christus op het oog heeft, is een verlangen naar geestelijk leven, of om deze uitdrukking te ontleiden, naar heiligheid en gerechtigheid, wijsheid en kracht, onsterfelijkheid en heerlijkheid, naar het medeleven van het leven van God zelve. Dit verlangen wordt bij dorst vergeleken, omdat het evenmin als deze den mensch met rust laat, voor het bevredigd wordt.

Door den dorstige tot zich te roepen stelt Jezus zichzelf voor als de fontein der liefenis. Uit Hem toch ontvingen wij den Adem Gods, die leven wekkend in onze harten ingaat; buiten Hem om daarentegen is geene geestelijke genade door ons te verkrijgen. Om echter tot Hem te komen moet men in Hem gelooven; zullen wij ons tot Christus begeven, en onze oogen op Hem vestigen, ten teken van onze begeerte naar Hem en van onze verwachting van Hem, dan moeten wij vooraf in onze harten verzekerd zijn, dat alle schatten van genade in Hem als in onze schatkamer besloten zijn, en niet alleen voor anderen, maar ook voor ons toegankelijk en verkrijgbaar zijn. Aan dezulken, wier „gelooven”

zijne waarheid in „komen” openbaart, wordt zelfs nog meer dan vervulling hunner behoeften toegezegd. Zoo ten volle zal hij met geestelijk leven begiftigd worden, dat het van Hem uitvloeien zal, en hij-zelf alzoo tot eene fontein worden, waaruit anderen worden gedrenkt. Om de vervulling dezer belofte te zien, denke men slechts, wat op het eerste Christelijke Pinksterfeest geschiedde. De uitdrukking: gelijkerwijs de Schrift zegt — wil zooveel zeggen als: om in de doorgaande taal der Schrift te spreken. Christus wijst hier geene bepaalde plaats in de Schrift aan, maar neemt een getuigenis uit de algemeene leer der Profeten; zeggen wil Hij, dat alle profetieën van de levende wateren hare vervulling hebben in Hem.

(Wordt vervolgd.)
VAN ANDEL.

AAN EEN VRIEND TE JERUZALEM.

Waarde Vriend,

Hetgeen ik u, in de vorige week, uit de „kroniek,” mededeelde, en een teken des tijds noemde, zou men ook kunnen noemen: „een wolkje als eens mans hand.” Waar iemand als Dr. Bronsveld het opneemt voor de catechismus-prediking, is het bewijs daar, dat men begint te gevoelen de noodzakelijkheid van leerstellig onderwijs, voor den opbouw en den bloei der kerk.

Men zal eenmaal het critiseeren moede worden. En voor wie het niet moede wordt, zal er ten slotte toch niets meer te critiseeren overblijven.

Van desku digen vernamen we meer dan eenmaal, dat ook op dit gebied een wolkje als eens mans hand zichtbaar wordt. De arbeid der oudheidkundigen begint meer en meer gewicht in de schaal te leggen. Tegenover de literarische fantasien der Schriftgeleerden komt het getuigenis der geestesenten te staan: de nuchtere werkelijkheid van de brokstukken der historie.

Tegenover alle hypothesen, combinaties, gissingen, conjecturen enz., de sprekende feiten.

Dit zal natuurlijk in de eerste jaren nog niet tot de uiterste kringen zijn doorgedrongen. Maar als Christelijke onderwijzers in den geest van den heer Merkes, de Vlissingche specialiteit in Schriftuitlegging, nog hun Schriftbeschouwing als echt wetenschappelijk en — vroom zullen handhaven, zijn geleerden van den eersten rang reeds lang dit station voorbij.

Eigenlijk is het nu reeds zoo. De rationalistische kunstjes, om een natuurlijke verklaring te geven aan hetgeen of wonder of legende is, worden door geen wezenlijk wetenschappelijk man meer gebruikt.

Het gaat hiermede als met de politiek en met vele dingen in het maatschappelijke leven. Ideeën, die in de hoogste kringen niet meer gelden, doen nog opdagen in kiesvereenigingen en politieke meetings, en bij staatslieden van den tweeden en derden rang.

Want ook de ideeën zijn aan de macht der mode onderworpen.

En als we de zaak ernstig opvatten, erkennen we, dat alles maar afhangt van de vraag, wat God de Heere, in den weg zijner voorzienigheid doen zal.

God is machtig te zijner tijd een man te verwekken, toegerust met een wetenschappelijke wapenrusting om den Goliath te verslaan, die nog na zijn dood, door zijn schriften, voortgaat het Woord Gods tegen te staan; ik meen den hoogleraar *Kuonen*, in zijn leven den afgod der „wetenschappelijke” theologen in geheel de Protestantische Christenheid.

Kuonen — zegt men — is nog onwederlegd. E: *Kuuper* weet wel, waarom hij de critiek niet toelaat en de zijnen onkundig houdt van de bedenkingen, die tegen de ouderwetsche dogmatiek en de ouderwetsche Schriftbeschouwing bestaan. Hij kan tegen *Kuonen* niet op; en dus is negeeren van de bezwaren, en scholastisch voortredeneeren uit grondstellingen, die nog bewezen moeten worden, en over wier waarheid juist de wetenschappelijke strijd loopt, voor hem de veiligste weg, om het gezag over de „kleine luyden”, ook in wetenschappelijke zin, te behouden.

Tegenover zulke beweringen doet men evenwel 't best met te zwijgen.

Maar nooit mogen we uit het oog verliezen, dat ook op dit gebied de Heere regeert, en de dag kan aanbreken, dat ook hier de grootspraak tot zwijgen wordt gebracht.

Zoo menigmaal heeft God de wijsheid der wijzen beschaamd en het verstand der verstandigen te niet gemaakt, dat wij vastelijk mogen vertrouwen, dat ook nu nog geen ding voor onzen God te wonderlijk is.

Hoe ook ideeën, methoden enz. zich in het leven afwisselen, ten slotte komt toch weer de majesteit van het Woord Gods boven, wij Gods Woord niet gebonden is. Profeten en Apostelen hebben ons dit geleerd. En onder deze vooral Paulus, die alles losliet voor het

Evangelie, dat niet is naar den mensch; en die zoo vast stond in de wetenschap, dat het dwaze Gods wijzer is dan de menschen, en het zwakke Gods sterker dan de menschen.

Ook de ervaring in ons korte leven heeft dit overvloediglijk geleerd.

Vie voor een halve eeuw had durven voorspellen, dat in Nederland geleerden van den eersten rang hun naam nog eens zouden verbinden en heel hun reputatie zouden geven aan de Calvinistische beginselen; spot, hoorn, laster, zoolwel van de gelstelde wereld als van Jan Kap zouden willen verduren ter oorzaak van hun opkomen en hun toewijding aan de aloude belijdenis der Nederlandsche Gereformeerde kerken, zoo iemand zou zeker tot het geslacht der broedende profeten gerekend zijn.

En toch is, wat niemand toen kon vermoeden, geschied.

Gelijk, naar Bilderdijs profetie, Holland weer zou herleven en opbloeien, in politieke zin, zoo is Holland ook weer ontwaakt uit den rationalistischen doodslaap, en de waarachtige en volkomene leer der zaligheid is weder ter sprake gebracht, uit de bronnen opgediept, en, met groot talent, wetenschappelijk ontwikkeld en opnieuw in systeem gebracht.

Ook hier zijn de wegen der Voorzienigheid wonderbaar.

De Leidse hogeschool, voornamelijk gesticht in het belang der Gereformeerde religie, moest ook voor het weer opleveren der Gereformeerde dogmatiek belangrijke diensten bewijzen.

Daar bloeide in het midden dezer eeuw het modernisme, zooals nergens elders. Daar wijdde o.a. de hoogleraar *Scholten* zijn groote geleerdheid, zijn meesterschap in methode, zijn historisch-zin, zijn diepe geleerdheid, al zijn krachten en gaven, aan het bewijs der stelling, dat het modernisme eigenlijk het ware, echte Protestantisme was; de zuivere toepassing van de Calvinistische, echt Gereformeerde *grondbeginselen* van de leer der Hervormde kerk; en dat de moderne theologie, uitgaande van het grondbegrip der Souvereiniteit Gods en van het Goddelijk gezag der H. Schrift, de consequente ontwikkeling was der grondbeginselen van Calvin.

Zoo moest men weder terug tot historische studien, tot de bronnen, en zoo leerde men weder den schat van godgeleerdheid kennen, die in de boeken der ouden, in hun leven en werken aanwezig was.

En zoo is het geschied, dat, door Gods wonderbare leiding en oneindige barmhertigheid, twee mannen, leerlingen van *Scholten*, aan de Nederlandsche Kerken geschonken zijn, door welke God groote dingen onder ons gedaan heeft. Hun namen behoeft ik nauwelijks te noemen, gij hebt ze zelf al genoemd: *Dr. A. Kuuper* en *Dr. H. Bavinck*.

Verschiil tusschen deze beide mannen is ontegenzeggelijk aanwezig, en ook in het dogmatische heeft een ieder zijn eigenaardigheid, datgene wat hen van elkander onderscheidt. Zij, die na ons leven, zullen dat helderder zien en objectiever kunnen beoordeelen dan wij vermogen. Het oordeel van tijdgenooten wordt nog te veel door allerlei omstandigheden, persoonlijke verhoudingen en de gevaren van den een of ander onaangenaam te zijn, min of meer beheerscht, om geheel onafhankelijk te zijn.

Maar toch kan nu reeds met zekerheid gezegd worden, dat *Bavinck* en *Kuuper*, beide godgeleerden van den eersten rang, een grooten invloed uitoefenen op de theologie als wetenschap, en een toekomst hebben geopend voor het godgeleerd denken, waarin de Calvinistische beginselen, en de daaruit afgeleide Gereformeerde Dogmatiek, niet alleen als oudheid zullen worden gekend, maar als bezielende kracht voor het blijvend en kerkelijk leven der Gereformeerde volken weder in eere zullen komen.

Reeds nu wordt aan de Rijks-Universiteiten de aandacht op den wetenschappelijke arbeid van deze beide doctoren gevestigd.

Op vele Studenten-kamers vindt men de werken van beiden. In tal van pastorieën, waarin jeugdige predikanten der Ned. Herv. kerk wonen, wordt ijverig bestudeerd, wat *Kuuper* en *Bavinck* leeren.

Vooraf is het *Bavincks* „Gereformeerde Dogmatiek,” die ook door vele jeugdige predikanten in de Herv. kerk ijverig bestudeerd wordt. Van dit groote werk is nu onlangs het derde deel verschenen. Het oorspronkelijk plan was, het geheel tot drie deelen te beperken, maar onder de bewerking bleek het, dat dit niet kon, en dat nog een vierde deel volgen moest. Het eerste deel is geheel gewijd aan de Inleiding, of de leer der principia, de grondbeginselen, waaruit een wetenschappelijke, Gereformeerde Dogmatiek moet opgebouwd worden. Het tweede deel handelt alleen over God en den mensch, met inbegrip van de Schepping en de Voorzienigheid.

In het nu pas verschenen derde deel wordt behandeld, wat op de leer van

Zonde en Genade betrekking heeft, zoo-
dat nog veel belangrijks voor het vierde
deel overblijft.

Zulk een werk op waardige wijze te
beoordelen kan alleen geschieden door
hen, die met den schrijver gelijk of on-
geveer gelijk staan. Op ons maakt het
den indruk van een reuzen-werk te
zijn. De oude dogma's worden niet
maar overgeboekt of in een nieuw kled
gestoken, maar zelfstandig behandeld
met het oog op alles, wat sinds den
tijd der oude Gereformeerde Theologen
gezegd is, en wat in onze eeuw in de
wijsgeerige en theologische wereld om-
ging. De glasheldere stijl, en de na-
tuurlijkheid van methode, maakt de be-
studering aantrekkelijk en ook gemak-
kelijk, terwijl zij ongemerkt ook litera-
risch genot verschaft; en boven er
benevens dat alles bevat deze Dogmatiek
zulk een rijken schat van literatuur,
dat zij voor hen, die niet in de gelou-
genheid zijn zich een uitgebreide biblio-
theek aan te schaffen, een ware goud-
mijn is.

Zoo ziet ge, hoe weinig menschen van
de toekomst weten, en hoe wonderlijk
Gods wegen zijn. Vooral is dit om op
te merken, dat Dr. Bavinck, als zoon
der Scheiding, een man van zoo groote
beteekenis werd voor het kerkelijk en
godgeleerd leven in ons vaderland en
daar buiten.

De geringe beginselen der Afscheiding
in ons land hebben groote gevolgen
gehad; gevolgen van een veel verdere
strekking dan het stichten van Afge-
scheiden gemeenten.

Zij vergissen zich dan ook, die mee-
nen, dat de actie van '34 uitsluitend
in het kerkelijke begrepen is. Reeds
voor eenige jaren heeft Dr. Bavinck
zelf op deze vergissing gewezen, in zijn
geschrift: „De katholiciteit van
Christendom en kerk!“

En het blijkt hoe langer hoe meer,
niet alleen dat Groen van Prinsterer
gelijk had, toen hij zeide: de Afschei-
den hebben het genootschap verlaten
om in de kerk te blijven, maar dat die
beweging, in haar geheel en in hare
gevolgen opgevat, beteekenis had voor
heel het geestelijk leven onzes volks.

Op '34 is '86 gevolgd. En wie zal
zeggen, wat God, in de toekomst, nog
doen zal. Op 't oogenblik is, wat men
de kerkelijke kwestie noemt, nog het
kruidje roer-me-niet van de geloovigen
in Nederland. Maar er wordt gestudeerd.
In menige pastorie der Ned. Herv.
kerk kan men tegenwoordig Bavinck en
Kuyper vinden. Ze zijn daar ontvangen
als vrienden en onderwijzers, en de
uitkomst zij Gode bevolen. Een vat,
dat olie in zich opneemt, kan zich nooit
weder zoo van zijn inhoud ontdoen, dat
er niets van blijft hangen.

Doch wij kunnen het zelf niet doen,
maar moeten wachten op den tijd, die
voor alle dingen bestemd is, en laten
op de daden en werken des Heeren.
Deze overtuiging is tevens een opwek-
king en een krachtige prikkel tot arbe-
den. Als ons werk klaar is, mogen wij
wachten op Gods werk. Op Gods wer-
ken wachten, zonder echter zelf te wer-
ken, is God verzoeken en onteering van
zijn heiligen Naam. Zóó alleen zijn we
geloovig stil, als we aanhoudend doen,
wat onze hand te doen vindt, en alzoo
wachten op het heil des Heeren.

Steeds de Uwe,
GISPEN.

Politieke Beschouwingen.

In het Noord-Amerikaansche huis van af-
gevaardigden wort het debat over het wets-
ontwerp tot vergroting van het leger voort-
gezet. Er openbaart zich echter veel tegen-
stand. Niet alleen toch zijn zij, die tegen
de expansie-politiek zijn, niet sympathisch
voor dit ontwerp, maar ook anderen doen
van hun weêrzin blijken, zoolang niet „de
schandelijke toestanden, die aan 't departe-
ment van oorlog openbaar zijn geworden,
verbeterd zijn.“ Wij geven dit bericht voor
hetgeen het is. Getnoeid is er, maar hoe
sterk, kunnen wij niet wel beoordeelen. In-
tusschen zal de meerderheid het ontwerp
wel aanvaarden, om de Regering niet in
moeilijkheden te brengen in de geocopeerde
landen. Ook tegenover de nog minder sym-
pathetische meerderheid in den Senaat zal
daarom nog wel een uitweg gevonden wor-
den. De omstandigheden nopen daartoe.
Want al is 't op de Philippijnen, nog niet,
zooals velen verwachten, tot een uitbarsting
gekomen — de verhoudingen zijn er moei-
lijk en de Regering moet er wel hare
troepenmacht versterken, wil zij tegenover
Aguinaldo zeker blijven van den toestand
om desnoods, naar zij meent, haar uitbrei-
dings-politiek door te zetten.

De verhoudingen in de Transvaal zijn
weer wat tot ontspanning gekomen. Trou-
wens, al de bewegingen van Engelsche zijde
daar, vooral in Johannesburg, op touw gezet,
zijn zoo opzettelijk, dat zoo dikwerf de En-
gelsche Regering ook maar eenigszins er-
nstig onderzoek doet, het blijkt dat daarop
geen actie tegen de Republiek is te beginnen.
Gelukkig voor de Transvaal! Intusschen
lijdt het prestige van 't land onder dat
lawaai, versterkt door enkele fouten door
beambten begaan, die dan overdreven wor-
den. En vooral finantieel baart dit moei-
lijkheden, die zeer remmend werken op
velerlei gebied. De toestanden in 't Noorden

van Zoutpansberg komen echter gelukkig tot
meer beslissende oplossing.

In Frankrijk duren de agitatie's in ver-
band met de Dreyfus' zaak, voort. Zelf de
de Regering doet nu zijdelings mede om
het wantrouwen, dat tegen de strafkamer
van 't Hof van Cassatie door Beaupaire was
opgewekt, in de hand te werken. Maandag
diende zij haar treurig wetsontwerp in, om in
verband met dat wantrouwen, tot een wij-
ziging in den gang der rechtszaken te komen.
De Minister van justitie las onder groote
opwinding der leden de door de Regering
voorgestelde wijziging van art. 445 van het
Wetb. van Strafvordering voor, en vroeg
verzening van het voorstel naar de Com-
missie uit de Kamer, in wier handen al de
twee andere dergelijke voorstellen zijn ge-
steld.

De Minister liet de inleidende motieven
hooren van het ontwerp, waardoor wordt voor-
gesteld, dat men hier niet mag denken aan
een gelegenheidswet in den slechten zin,
maar aan een wet door de noodzakelijkheid
voorgeschreven, die rust en vrede aan het
eind zal brengen. Maar de agitatie nam toe.
En eerst nadat de premier had verklaard:
Neemt de Kamer het voorstel aan, dan zal
de rust hersteld zijn. De rechters van het
Hof van Cassatie zullen natuurlijk alle stuk-
ken voorgelegd worden, daar zij anders niet
kunnen oordeelen. En de stukken
zullen bovendien openbaar ge-
maakt worden — komt er wat stilte.
Hij dringt daarom aan op verwijzing van
't voorstel naar de parlementaire commissie,
die ook de soortgelijke voorstellen Rose en
Reache onderzoekt.

Firmin Faure kwam heftig daartegen op
en wil verzening naar een speciale commis-
sie. Volgens hem zijn de rechters der straf-
kamer, die het onderzoek hebben gevoerd
verlocht, en hun onderzoek ook. Maar de
Minister van justitie lezelte verzet ziele tegen
die woorden en verklaarde uitdrukkelijk, dat
de uitslag van de enquête door president
Mazeau de eerbiedwaardigheid en oprecht-
heid van alle leden der strafkamer boven
allen twijfel verheft (grootte ontroering).

De Kamer verwierp hierop met 346 tegen
189 stemmen het voorstel van Firmin Faure
om het ontwerp naar een aparte commissie
te verwijzen, waardoor dan tevens aangenomen
is het voorstel der regering om het
in handen te stellen der bestaande commis-
sie. Een stem uit de rechterzijde roept:
„Dat is de dood van het voorstel!“

Dit is te hopen, want het schept onzedelijke
toestanden en maakt de verwarring groter.

Onze Berste Kamer ving Dinsdag hare
algemeene discussie over de Staatsbegroting
aan. Van 't voornaamste stippen wij
aan, dat de heer Faure wees op gebrek aan
waarheid in onze wetgeving, daar in verschil-
lende wetboeken ficties worden gehuldigd
en schijn voor wezen wordt aangenomen,
o. a. inzake het ambtsbeleid proces-verbaal
en den eed, waarvan misbruik wordt gemaakt
door groote veelvuldigheid. Hij dringt aan
op verbetering ook met het oog op komende
wetten. De heer Schimmelpenninck van der
Oye bleef afkeuren, dat twee regeringsleden
als Kamerleden zich onthielden bij de stem-
ming over de amendementen bij de vesting-
begroting tot vermindering van 3 1/2 ton,
nadat de Regering zelve herhaaldelijk had
verklaard geen verdere bezuinigingen te heb-
ben kunnen aanbrengen. Hij ziet in die
handeling een verontrustend verschijnsel van
gemis aan solidariteit, vooral te betreuren
om de partijverhoudingen in de andere Kamer
en de groote elementen voor werkkracht
in dit kabinet. De heer Geertsema betoogde
dat de financiële rede van den Minister
van financiën pessimistisch was, daar de ver-
bondingen, v. g. gekonden met 1849, veel ver-
beterd zijn. Wel erkent hij dat zuinig be-
heer noodig is. Hij wenscht onderzoek naar
alle middelen om het financieel evenwicht
te herstellen, daar aan verschillende tekorten
een einde moet komen.

De heer Merkelbach achtte invoerrechten
voor vele buitenlandsche fabrieken zeer wen-
schelijk om mededinging van de nationale
industrie mogelijk te maken, die over het
geheel kwijnt.

De heer Van der Biesen wees op nadeel-
ge resultaten voor de volksklasse van af-
schaffing der plaatsvervangings, waarvan we-
derinvoering hem waarschijnlijk voorkomt.
Hij betoogde daarbij de wettigheid van ge-
meentelijke subsidien voor het samenbrengen
van vrijwilligers bij de militie.

Voorts wees hij op de onzekerheid met
betrekking tot de toekomstige legerorganisa-
tie. Onverantwoordelijk acht hij afschaf-
fing der schutterijen, in strijd met het be-
lang van het leger en de weerbaarheid.
Eindelijk drong hij krachtig aan op de vol-
tooiing van de stelling van Amsterdam, zoo
noodig door leening.

De heer Röell bleef volhouden dat min-
dere ruimte der geldmiddelen geen gevolg
is van de herziening van 't personeel en der
uitkeeringswet. Deze maatregelen konden
tot stand gebracht worden zonder nieuwe
belastingen.

Hij waarschuwde tegen verzwakking der
waarborgen en tegen kwade praktijken bij
plaatsing van onbevoegden op de kiezers-
lijsten. Omtrent de defensiekwestie hoopte
spreker dat 't stelsel van verkorten oefenings-
tijd niet zal worden geïmplementeerd.

Doch genoeg, vooral nu Minister Pierson
toch zijn meeningen volhield; zelfs kwam
hij voor den dag met de verklaring, dat hij
tegen staatspensioeneering is, ondanks de
voorspiegelingen van geestverwanten van
't Ministerie bij de verkiezingen!

NOORDTIJL.

VOLKSNODEN.

De opening van „Bethesda.“

Een goede tijding, uit Amerika
In Maxwell City, N. Mex. is een Huis
voor teringlijders geopend.

Het grootsche plan, inzonderheid door
onze broeders J. van Dellen en H. Beuker

ontworpen en met volharding bepleit, is
reeds begonnen verwezenlijkt te worden. De
„Vereeniging tot Christelijke verpleging van
teringlijders“ was de vrucht van de opwek-
king tot dezen arbeid der liefde; de opening
van „Bethesda“ voor rekening der Vereeni-
ging is de vrucht van den gemeenschappelijken
arbeid van vele broeders en zusters.
Wij verblijden ons met de blijden; dankende
den Vader aller barmhartigheid, den God
aller vertroosting, die hun geboden verhoord,
hun pogen goezend heeft. Moge die „Ver-
eeniging“ en hare Stichting groeien en
bloeien, tot verkwikking en tot genezing
van vele teringlijders, door de kracht des
levens van onzen Heere Jezus Christus!

Een en andermaal hebben wij, vroeger,
reeds de lezers van De Bazuin bekend ge-
maakt met het grootsche plan. De volgende
mededeelingen, aan „De Wachter“ van 11
Jan. jl. ontleend, stellen in het licht, dat
het mostaardzaadje reeds als een hoopvolle
planting is opgeschoten uit den vruchtbaren
grond, waarin het is gezaaid.

De 20ste December j.l. zal een onver-
getelijke dag blijven voor de Hollandsche
kolonie te Maxwell City, N. Mex. en tevens
zal die dag met gulden letteren geschreven
staan in de annalen van de Vereen. tot
Christelijke verpleging van teringlijders. Op
dien dag toch werd „Bethesda“ geopend.
Reeds een week te voren had de trein tot
ons gebracht Mr. van Leeuwen van Grand
Rapids, den penningmeester onzer vereeni-
ging, Mr. en Mrs. Branderhorst, directeur
en directrice van onze stichting en Mrs.
Lemstra, die in de huishouding behulpzaam
zal zijn. Thans kwamen van heinde en
verre de welbeladen „buggies“ aan, en
zouden we met de geburen en geboortigen
van „Bethesda“ feest vieren.

Eerst werd een kijkje genomen in 't ge-
bouw. Mag ik u verzoeken ons op onze
toch te volgen? — Eerst komt, aan de
achterzijde van 't gebouw, zand, de ruime
veranda, die zich over de gehele breedte
van het huis, 76 voet, uitstrekt en 8 voet
breed is. Wat zit het daar 's winters lek-
ker in de koesterende zon. Zelfs de zwakste
kan daar van de heerlijke lucht genieten,
terwijl toch de glinsterende sneeuw aan zijne
voeten hem zegt, dat het winter is en vriest.

Nu naar binnen! Eerst komt de 5 voet
breede gang, die tot de voordeur doorloopt,
een afstand van ongeveer 34 voet, en in
't midden doorsneden wordt door een even
breede gang, die van de oostzijde tot de
ingang der keuken loopt, ongeveer 60 voet.
Aan weerszijden van deze gang zijn in den
oostervleugel kamertjes voor patiënten. In
iedere kamer kunnen er desnoods 2 logeren!
In den westervleugel is aan den noordkant
de gezelschapskamer en liggen aan de zuid-
zijde twee kamertjes voor onze directeur
en directrice. Verder loopt de gang uit in
de keuken, die zuid west ligt en geeft de
keuken weer toegang tot de noordwestelijk
gelegen dining-room. Thans naar boven de
trap op! Dat is een ruimte. Denk u een
zolder van 76 x 34. Nu dat komt goed te pas
en waar er spoedig beneden te weinig ruimte
zal zijn en ook de drie kamertjes in 't oude
gebouw weldra bezet zullen wezen, zullen we
hier de sterkste patiënten nog wel een plaatsje
kunnen verschaffen. Eindelijk nog een
kijkje genomen op de noordveranda. Doch
daar is het veel te koud. Zomers zal het
hier prachtig wezen, maar in den winter
deugt het er niet, we gaan daarom ook naar
gauw naar de gezelschapszaal, waar we reeds
het orgelspel hooren.

„k Wou dat alle leden van onze Vereen.
en velen met hen met ons het gebouw had-
den kunnen doorwandelen. Ik denk, som-
migen hunner zouden gezegd hebben: „Er
ontbreekt nog vrij wat aan,“ en dan zouden
ze zekerlijk in de beurs hebben getast en
hebben gezegd: „Laat dat nu nog eens op
onze kosten wat in orde brengen.“ Doch
misschien voelen ze zich er nog wel toe
gedrongen, als ze deze gebrekkige beschrij-
ving lezen.

Doch we gaan door de reeds eivolle ge-
zelschapszaal. Allereerst werd Ps. 103 ver-
zen 1 en 2 gezongen. Waarlijk velen onzer
gevoelden het, toen ze die schoone regelen
aanhieven, dat het waar is, dat de Heere
onze krankheden kent en liefderijk geneest
en ons leven redt van het verderf. Rev.
Van Dellen opende nu met gebed en las den
91sten Psalm. Hierna werden Mr. en Mrs.
Branderhorst en Mr. van Leeuwen door hem
aan de vergadering voorgesteld, en werd
laastgenoemde eershalve tot president voor
den namiddag benoemd. Vervolgens werd
er achtereenvolgens gesproken door Rev.
Van Dellen, Mr. van Leeuwen, Dr. A. Hol-
terman en Mr. Branderhorst, terwijl de
„speeches“ werden afgewisseld door het
zingen van psalmen en geestelijke liederen.
Ik heb gepoogd om zoo beknopt mogelijk
den inhoud van het gesprokene weer te ge-
ven, maar indien ik niet geheel en al on-
recht aan die sprekers zal doen, wordt het
verslag te uitvoerig voor de conrant.
'k Wensch daarom slechts een paar dingen
aan te stippen. Rev. Van Dellen wees er
veelal op, dat God zich zoo rijkelijk in
dezen arbeid een hoorder des gebeds had
betoonde te zijn en verhaalde de geschiedenis
der vereeniging, welke zoo nauw is saam-
geweven met zijn eigen geschiedenis, en
ontwikkelde het doel der Vereeniging. Waar
hij Gode de eere toebreacht, achtte hij het
toch ook zijn plicht te herdenken, wat God
door zoovele mannen en vrouwen had ver-
richt, die als getrouwe instrumenten in zijne
hand, voor den armen teringlijder baden en
werken en gaven. Vooral werd hierbij ge-
wezen op Prof. Dr. H. Beuker, die door zijn
energiek optreden en krachtig aanpakken,
zooveel bijdroeg tot het welslagen der on-
derneming. God sterke hem nog lange voor
dit heerlijke werk, waarvoor hij ijverde met
al de liefde van zijn hart. Ook mocht niet
gezwegen worden van het geduld en de
volharding van de overige leden des Bestuurs,
die zoo menigmaal hun kostbaren tijd op-
offerden voor dit werk der barmhartigheid.
Spreker sloot met een voor de gelegenheid
vervaardigd vers.

Mr. Van Leeuwen wees op de vele moei-
lijkheden, waarmee men zoo menigmaal had
te worstelen gehad, vooral als beursdrager
wist hij daarvan mee te spreken. Eens toen
de uitvoerende commissie te Maxwell de
vrijheid had genomen voor 160 dl. adobes
(in de zon gedroogde steenen) te laten ma-
ken, had hij den bodem der kas kunnen zien.
Toen echter de betaaldag kwam, was ook
het geld aanwezig. God had het gebed ge-
hoord. Waar men eindelijk den moed had
om te bouwen, kon men het geld, dat men
dacht te leenen en waarop men had gere-
kend, niet krijgen. Toen echter de nood
op 't hoogst was, gaf de Heere weer uitkomst
en leende Ds. Greve van Hull, Iowa het
benodigde kapitaal tegen zeer billijken in-
terest. Waar we rondzagen voor een ge-
schikten directeur en directrice scheen telkens
alles vast te loopen en toch gaf de Heere
ons juist in en door die moeilijkheden de
naar onze gedachte zoo recht bekwame per-
sonen in Mr. en Mrs. Branderhorst. God
heeft het ons blijkbaar willen leeren niet in
eigen kracht te arbeiden, maar op den naam
zijner goetdied te hopen. Ook aan Mr. Van
Leeuwen's speech lag het: „Gode alleen de
eere“ ten grondslag.

Dr. A. Holterman, die zich verbonden
heeft om de mingevoerde patiënten nagenoeg
of geheel gratis te verplegen, en die reeds
in 't verleden heeft getoond, hoe hij met
bewonderingswaardige zorg voor de belan-
gen van onze patiënten wakt — trad daarna
op. ZEd. betoogde eerst hoe schrikkelijke
verwoestingen de bacillus tuberculosis reeds
onder de menschen heeft aangericht. Hij
vertelde ons, hoe alleen in de stad New York
in de maand November j.l. 684 personen
aan longtering waren gestorven en maakte
ons duidelijk, hoe in de Vereen. Staten on-
geveer 25 pct. van de menschen, meest
veelbelovende jonge mannen en vrouwen,
aan tuberculose bezweken. Hierop volgde
eene treffende vergelijking tusschen de ma-
ltaatsheid en de tering. Met beroep op
Leviticus en verwijzing naar de statistieken
o. a. van de Hawaiische eilanden, betoogde
hij hoe onder Gods zegen afzondering van
de zieken noodig is, om met succes de ba-
cillus leprosis (de bacil, die de melahtseid-
heid veroorzaakt) te bestrijden. En daar nu
voor de bacillus tuberculosis (de teringbacil-
cil) ongeveer dezelfde wetten gelden als voor
de bacillus leprosis, moest men z. i. ook de
teringlijders isoleeren, zou de loop der
schrikkelijke „consumption“ worden gestuit.
Hij verheugde zich daarom bijzonder in het
verrijzen dezer stichting. Men moest begin-
nen met sanitaria te bouwen voor mingevoerde
lijders. Daar waren ze afgezonderd en dus
niet gevaarlijk voor hunne geliefde betrek-
kingen en daar konden ze onder den zegen
des Heeren herstellen of nieuwe krachten
vergaieren. Voor het schrikkelijk gevaar, dat
dreigde, gingen gelukkig reeds de oogen
van de overheid open en naar zijne gedachte
zouden straks dergelijke inrichtingen krach-
tig door den Staat worden gesteund. Als
de Christelijke liefde voortging zich aan
„Bethesda“ te wijden, zou z. i. deze stich-
ting eene heerlijke toekomst te gemoet gaan.
Hij wenschte het jonge boompje Gods besten
zegen toe.

Gaarne zouden we deze schoone rede,
welke in 't Engelsch voor ons ligt, in haar
geheel vertaald laten afdrucken, doch we
durven niet zooveel van de plaatsruimte
vragen.

Broeder Branderhorst sprak hierop enkele
hartelijke woorden en beval zich en zijne
gade in de liefde en voorbede van de kin-
deren Gods aan.

Hierna spraken Mr. Van Leeuwen en Rev.
Van Dellen nog eenige woorden, waarna
eerstgenoemde met dankzegging sloot en
laastgenoemde den zegen uitsprak.

Nu naar de dining-room, want „Bethesda“
traakteerde voor 't eerst en onze moeders
hadden de benodigde koek, enz. meege-
bracht. Vervolgens kwam de navergeradering,
welke meer een gezellig karakter droeg.
Daar werd gespecht, getoast, gekeuveld en
gezongen, tot we eindelijk allen in den hel-
deren maneschijn wel voldaan huiswaarts
keerden.

„Bethesda“ is dus geopend. 4 patiënten
konden nog de eerste week ingeschreven
worden en wel de heeren Lemstra en Mon-
ningh van Kalamazoo, Nijkamp van Roseland
(Chicago) en Kasperma van Paterson, N. J.
Heel wat schuld drukt ons nog en heel wat
geld konden we nog gebruiken, als we de
zaak flink in orde wilden brengen. Doch
't begin is er en de Heere zal verder zorgen.
Zijne hand is in alles zoo duidelijk, en waar
we een beroep doen op de barmhartigheid
onzer medebroeders en zusters, gelooven we
tevens, dat de Heere de harten zal neigen
en de beuzen zal openen. Mr. Van Leeu-
wen vertelde mij, dat zoo al de achterstal-
lige contributies inkamen, we nog ongeveer
1000 dollar (zegge duizend dollar) konden
inbreuren. Geschiedde dit, zoo zouden we
alle schuld kunnen afbetalen en zouden we
goedkoopere kunnen verplegen dan thans.
Het minimum van het kostgeld, waarvoor
men alles (de minvermogenenden ook medische
hulp) verkrijgt, is drie dollar. Het maxi-
mum is 6.000 dl. Er wordt in de voe-
ding geen onderscheid gemaakt tusschen de
min- of meerbetalenden, tenzij men zelf wil
bijkopen. Natuurlijk „Bethesda“ is gea-
zaakje, waarmee men geld tracht te winnen.
Het Bestuur moet echter ook zorgen, dat de
Vereen. niet failliet gaat en daarom kan het
kostgeld op 't oogenblik nog niet lager wor-
den gesteld. Het hangt nu verder van de
Christenen in den lande af om te bepalen,
hoeveel die arme lijders zullen moeten be-
talen. Naarmate er meer inkomt, kan goed-
kooper worden verpleegd.

Ten slotte zij het mij vergund op de vol-
gende zaken de aandacht te vestigen:

Het adres van den directeur is: Mr. G.
Branderhorst, Maxwell City, Colfax Co, New
Mex. Alle aanvragen om opname zende
men aan hem en niet aan ondergeteekende.
Men voege daarbij tevens eene verklaring
van den geneesheer, dat naar zijne gedachte,
de verwisseling van klimaat baten kan. Pa-
tiënten, voor wie, naar den mensch gespro-

ken, de verandering eer na dan voordelig
is, moeten liever thuis blijven. Verder
wachte men het antwoord van den directeur
af, voor men vertrekt. Onverwachte gasten,
die ons overrompelen, kunnen niet goed
worden ontvangen en misschien zelfs niet
worden opgenomen.

't Is weer de oude geschiedenis. Onver-
wachte en verwachte zorgen en moeilijk-
heden, doch nitreding uit alle nooden door
den God des verbonds, die in alle eeuwen
zijne kinderen zóó leidt, dat het in alles
openbaar wordt: de sterkte is Godes, de
sterkte en de wijsheid en de trouw. Zijn
Naam is de HEERE. Wie dat geloof niet
kent, wie in dat arm-rijk en zwak-sterk
geloof niet leven, staan en arbeiden kan, die
zal van alles kunnen beginnen, maar teleur-
stelling is zijn deel. In het koninkrijk der
genade kan alleen dat werk voorspoedig
gaan, dat gewrocht wordt door den Heiligen
Geest, uit de volheid der genade en waar-
heid van Jezus Christus, onzen Heere en
Zalmaker, tot heerlijkheid des Vaders.
„Zonder Mij kunt gij niets doen.“ Joh. 15.
Tot beter verstand van dat eenvoudige, hel-
dere en toch zeer diepe woord dienen ook
de vele mislukkingen van onze gedachten
en plannen en pogingen. De wereld ver-
langt groote dingen te zien. De geest van
onzen tijd, die naar grootheid en grootheds-
vertoon jaagt en daarin de eere en het heil
ziet, is ook voor de kinderen Gods vol ge-
vaar. Daarom is het zoo goed, zoo noodig,
te letten op de gangen Gods in de geschie-
denis, ook van deze tijden. Hoevele groote
dingen heeft God gedaan in deze eeuw, die
eindigt met een bankroet der zelfroemende
wijsheid en verlichting, door een ellendig en
arm volk, hetwelk Hij in 't midden der vol-
ken heeft gezaaid en bewaard, en dat zijn
kenmerk en kracht heeft in het betrouwen
op zijnen Naam! Ook op die goede dingen
dezer eeuw geven men verstandig acht. Daarin
is hartsterking en drang tot psalmen in de
woestijn, beide zoo noodig voor ons zwak
en tot zingen traag geslacht.

Is het nog noodig, dit „Bethesda“ in uwe
liefde en gebeden aan te bevelen? Zijn er
in ons land lijders, die derwaarts zouden
willen vertrekken, hun raden we, zich te
wenden tot den heer A. H. Nieboer te
Nieuwe Pekela, die algemeen correspondent
voor Nederland is.

L. LINDEBOOM.!!

ALLERLEI.

Volgens sommige bladen werd Zondag
15 Januari, in het dorp Z. in Groningen, op
den dag van de plechtige bevestiging van
den nieuw beroepen predikant in drie loge-
menten, vooraf geadvertent, muziek en bal
gegeven. Deze blijdschap moet niet juist
toegeschreven worden aan het eindelijkke wel-
slagen van het laatste, of zeventiende beroep.
Want zoo iets geschiedt meer op de dorpen.
Ook in de provincie Drenthe zegt men. De
herbergiers nemen dan zeker hun dag waar,
als er meer dan anders menschen in het dorp
te verwachten zijn. Maar dan hebben de
Protestanten de Roomschen, op dit punt,
ook niets te verwijten.

In de Hervormde kerk te Overschie is
17 Jan. ingebroken en het doop- en avond-
maalsaatwerk gestolen, ter waarde van 6 à
f 700. De inbrekers namen het stormach-
tige weder waar, om ongehinderd hun gang
te gaan.

Aan de Stichting: „Dennenoord“ is thans
een tweede geneesheer verbonden, Dr. Wes-
sels van Utrecht. Het nieuwe werk van
twee paviljoenen, een dubbele woning enz.
zal weldra afleverbaar zijn.

De Haagsche rechtbank veroordeelde een
koopman, die onzedelijke blaadjes verspreide
tot f 25 boete; twee boekhandelaars die ze
in commissie in voorraad hadden, tot f 10;
en een ander koopman, die er ook van ten
verkoop bezat, tot f 5 boete.

In het Rijkskrankzinnigen-gesticht te Me-
denblik vochten twee mannelijke patiënten
zoo hevig, dat de een twee dagen daarna
de gevolgen overleed. — Hoe 't ook
toeginge, ook voor het toezicht en bestuur is
dit een betreurenswaardig geval.

Het bestuur der „Ver. ter bevordering
van het onderwijs in handenarbeid in Ne-
derland“ zal, teneinde van dit onderwijs een
overzicht te verkrijgen, opgaven van de leden
vragen omtrent dezen tak, en voorts zich
om opgaven tot de bekende inrichtingen
wenden.

Volgens een schrijven in de Standaard
van 23 Jan. j.l. heeft het bestuur van de
op te richten Christ. school te Broek op
Akkerwoude, op aandrang van Ged. Staten
van Friesland, aan een deputatie van den
gemeenteraad moeten verklaren, of er op
gerekend kan worden, dat die school zal
worden geopend. Dit staat in verband met
het al of niet bouwen van een openbare
school door den raad van Dantumadeel. Het
bestuur heeft geantwoord, dat men 1 April
of 1 Mei a.s. de school hoopt te openen.
Doch het rekent hierbij op de hulp der
voorzitters om het nog tekort komende
aangevuld te krijgen.

In Amsterdam worden pogingen gedaan
onder de sigaren-winkeliers om des Zondags
geheel of gedeeltelijk, des namiddags ten
twee ure, den winkel te sluiten. Van de
59 winkeliers, die persoonlijk bezocht wer-
den, verklaarden 52 zich bereid, het bij
wijze van proef te doen, zoo allen het deden.
De fabrikant J. Geerts Szn. o.a. geeft zijne
14 depothouders vrijheid om hierin mede
te doen. De Amsterdamsche afdeeling tot
bevoordeling van Zondagsrust steunt de po-
ging. — Wanneer zulke winkels gesloten
worden, zal dit tot de Zondagsrust niet
weinig bijdragen.

De algemeene vergadering der „Ver. van Christ. onderwijzers en onderwijzeressen in Nederland en Overzeesche Bezittingen“ zal dit jaar gehouden worden 23 en 24 Mei a.s.

Men meldt, dat ook medici zullen worden belast met het onderwijs in de Gezondheidsleer aan 's Rijks Normaallessen, dat 1 April a.s. begint. Hierbij zal ook het gebruik van alcoholische dranken en de invloed ervan worden niteengezet. Misschien wordt nu nog geheel of gedeeltelijk werkelijkheid, wat wijlen Ds. C. S. Adama van Scheltema beoogde met de vertaling en uitgave van het zoo duidelijk en onderhoudend gesteld leer- en leesboekje: „*Folksonderwijs over Alcohol*“ door Dr. B. W. Richardson. In 1879 uitgegeven door de Ned. Ver. tot Afschaffing van Sterken drank.

In het verslag van het onderzoek in de afdelingen der Eerste Kamer, omtrent de Staatsbegroting voor 1899 staat de volgende merkwaardige kritiek:

„Sommige leden bespraken het karakter der openbare lagere school in verband met de houding van sommige onderwijzers. Officieel moet men zeggen, dat op hun gedrag in de school niets te zeggen is, maar toch is het een onhoudbare toestand.

„Slechts één middel kan baten: de vrije school.

„Andere leden, vroeger voorstanders der openbare school, verklaarden tot hetzelfde resultaat te zijn gekomen.

„De vraag werd gedaan of Art. 35 der wet op het L. O. niet van toepassing is op den onderwijzer, die het beroep uitoefent van redacteur van „*Recht voor Allen*“ (Het Socialistisch blad).

Genoemd wetsartikel zegt:

„Het is den onderwijzer op straffe van ontslag verboden handel te drijven, of eenige nering of beroep, behalve het geven van onderwijs, uit te oefenen.“ — Dat zou o.i. in de beurs straffen zijn om de beginselkwesie te ontduiken.

Dr. A. Kuyper is tot voorzitter van den Nederlandschen Journalistenkring benoemd, en heeft de benoeming aangenomen.

Burgemeester en Wethouders van Amsterdam hebben aan de besturen van die Zondagscholen, welke in de openbare scholen worden gehouden, aangeschreven, dat deze scholen na 1 Mei a.s. een hoogerden huurprijs moeten betalen, en dat na dien datum niet meer dan 100 kinderen op een dezer Zondagscholen mogen gaan. Men wete, dat deze Zondagscholen meest van andere richting zijn dan onze Christelijke. De Stand. vat dien maatregel van het Dagelijksch Bestuur niet — maar het zou h. i. nog beter zijn, indien men alle openbare scholen voor dat doel sloot. Want sommige menschen worden door dat „Christelijk vlaggetje“ nog in de war gebracht en misleid omtrent het openbaar onderwijs. — Zou het een bezuinigingsmaatregel zijn van B. & W.? dan is 't geen groote. Of zou de Jodenkwesie er in betrokken zijn? dan is 't niet openhartig.

Het Curatorium van het Ger. gymnasium te Zetten verzond een circulaire om buitengewone bijdragen tot hulp bij het tekort, van acht duizend gulden, dat deze inrichting heeft. Dit gymnasium bestaat reeds 33 jaren. Het zou onverantwoordelijk zijn, dat deze pionier zou moeten wegvliegen van armoede. De Penningmeester Jhr. Mr. T. A. J. van Asch van Wijk te 's-Gravenhage zal gaarne de inschrijvingen ontvangen.

C. M.

Van de hand van Dr. F. F. C. Fischer, Rector aan het Ger. Gymnasium verbonden aan de Theol. School, verscheen weder een leerboek voor het Gymnasium, bij J. B. Wolters te Groningen: „*Vocabularium op Xenophons Anabasis, met een kaartje*.“ Het ziet er allernetst uit. Wanneer zulke firma's dergelijke uitgaven van onze mannen niet versmaden, bewijst dit, hoe de vrije wetenschap in aanzien toeneemt in ons land, en hoe de schrijvers, zoo ook Dr. Fischer, onze hulde verdienen voor hun hard werken.

Gerelieerd Traktaatgenootschap

„FILIPPUS.“

Aan

alle belangstellenden in het heil van den soldaat!

Gelijk telken jare, zoo hebben we ook nu weer het genoegen, u een beknopt overzicht aan te bieden van hetgeen door het Gereformerd Traktaatgenootschap „Filippus“ in het afgelopen jaar in het belang van leger en vloot is verricht.

Evenals in vorige jaren, werden we weer vereerd met een zeer waardeerend schrijven van HARE MAJESTEIT, ONZE GEËERBEDIJDE KONINGIN REGENTES, die thans als KONINGIN MOEDER rusten mag, van de gewichtvolle taak, waarvan zij zich met zooveel trouw en toewijding heeft gekwetend.

Ook thans kan worden vermeld, dat door de goede hand onzes Gods geheel het jaar door van onderscheidene zijden kleine en groote gaven ons weer toevoelden. Zoowel uit den arbeiders- als uit den adelstand vielen, vooral na ontvangst van het verslag, ons weer blijken van belangstelling ten deel; niet het minst van onze Jongelings- en Jongedochters-vereenigingen, die menigmaal op zoo verrassende wijze hebben getoond dezen arbeid zeer te waardeeren.

Ook de aanzienlijke bijdrage uit Rotterdam, groot f 50,00 bleef weer niet achter, die ons in dubbele mate verblijdde, om reden wij nu reeds tal van jaren door zulk een kolossale gift van hetzelfde, ons nog immer onbekende adres, werden verblijd.

Voor al die gaven der liefde zeggen we bij dezen hartelijk dank; met den wensch, dat op al deze bekers koud water het loon der genade in ruime mate mag volgen.

Toch bleven de ontvangsten verre beneden die van het vorige jaar; want hebben we toen f 311,06 1/2 kunnen inboeken; thans krom het niet hooger dan tot f 252,27; een verschil van f 58,79 1/2.

Is dat niet jammer? in plaats van vooruit gingen we achteruit, tengevolge waarvan er natuurlijk nog minder kalenders moesten worden uitgereikt. Hebben we ten vorigen jare 1528 exemplaren ter verzending kunnen opgeven, nu bleef het bij 1273.

Dikwerf genoeg hebben wij op de noodzakelijkheid om mede te arbeiden gewezen; het was echter bij velen aan een doovemens deur geklopt.

Voor al hadden wij verwacht, dat die broeders, aan wie we elk jaar de kalenders ter verspreiding toezenden, en die weten, hoe gaarne „Filippus“ verspreidt, en hoezeer de soldaten op een kalender gesteld zijn, eens bij hunne vrienden en kennissen pogingen zouden hebben aangewend, om gaven der liefde voor dit zoo hoogst belangrijke doel in te zamelen. Enkel en alleen hebben dit geregeld gedaan; de meesten echter zonden ons eenvoudig bericht, dat zij de kalenders hebben ontvangen; en daarmee was 't uit.

Broeders! keert nu het blaadje eens om; beproeft eens, wat ge kunt; en ge zult zien, dat men u niet ledig wegzendt. Immer toch is het gebleken, dat wanneer ons volk maar aan een goede zaak herinnerd wordt, het zeer gaarne zijn steun wil verleenen. Stelt ons derhalve in staat om aan het einde van dit jaar een cijfer te bereiken, zoo hoog, dat het onzer aller verwachting verre te boven gaat.

Hebben we tengevolge van de mindere ontvangsten, naar de meeste ganizoensplaatsen minder exemplaren moeten heenzenden dan weleer; toch hebben we bijna alle weer voorzien. Alleen naar Suriname hebben we niet gezonden, om reden we al in geen drie jaren bericht hebben ontvangen, en we dus niet weten, of de kalenders al of niet zijn terecht gekomen. Kan iemand ons een vertrouwd adres, liefst dat van een burger, om reden een militair zoo licht verplaatst wordt, opgeven, dan zijn we ten volle bereid den weg naar Suriname te heropenen.

Overigens ging alles zijn gewonen gang en zijn kalenders gezonden naar Batavia, Magelang en Soerabaya; en wat ons Vaderland betreft naar Amersfoort, Assen, Amsterdam, Arnhem, Bergen op Zoom, 's-Bosch, Breda, Brielle, Bronbeek, Delft, Deventer, Doesburg, Dordrecht, Geertruidenberg, Gorinchem, Gouda, 's-Gravenhage, Groningen, Haarlem, Harderwijk, den Helder, Helvoetsluis, Hoorn, Kampen, Leeuwarden, Leiden, Middelburg, Naarden, Nijmegen, Oldebroek, Rotterdam, Schoonhoven, Utrecht, Venlo, Vlissingen, Zutphen en Zwolle.

Tevens hebben we aan iedere Brigade der Koninklijke Marechaussee, weer 3 exemplaren doen toekomen en wel naar de stations te Almelo, Ambt-Vollenhove, Apeldoorn, Arnhem, Assen, Axel, Bergen op Zoom, 's-Bosch, Bozmeer, Bozel, Breda, Buitenpost, Deventer, Doetinchem, Dokkum, Dringelo, Enschede, Groningen, Hardenberg, Heerenveen, Heeze, Helmond, Hengelo, Heusden, Hoogeveen, Leeuwarden, Meppel, Moerdijk, Nede, Oirschot, Oldenzaal, Ootmarsum, Roermond, Stadskanaal, Steenwijk, Tilburg, Uithuizen, Valkenswaard, Veencouwen, Venlo, Wageningen, Willemstad, Winterschoten, Winterswijk, Wilmarum, Wollega, Woudrichem, Wijke, Zuudert, Zutphen, en Zwolle.

Met de meeste bereidwilligheid zijn ze weer ontvangen; inzonderheid werden ons door de Marechaussee's de meest hartelijke dankbetuigingen toegezonden; een enkele zelfs van een geldelijke bijdrage vergezeld; terwijl ook door sommige soldaten blijken van waardeering werden gegeven.

Zoo heeft de Heere tegenover de lauwheid van sommigen zeer vele teekenen van bemoeiding en blijdschap geschonken, waarvoor Hem lof, eer en aanbidding zij toegebracht.

Moge Hij verder met ons zijn, en nevens al den arbeid in zijn Rijk, elke poging die aangewend wordt om onze krijgslieden tot den Heere Jezus te brengen, of aan zijn dienst verbonden te doen blijven, genadiglijk met zijn onmisbaren zegen kronen!

Schenke Hij Regeering en Volksoverteenwoordiging, wat beide behoeven om 'in zijne vreeze werkzaam te zijn; en verlene Hij bovenal aan HARE MAJESTEIT, ONZE GELIEFDE KONINGIN, nevens HOOGSTDERZELVER MOEDER zijn rijken en onmisbaren zegen!

Zie Hij op leger en vloot genadiglijk neder; mogen beide voor den geest van ongelooft en revolutie goedgunstig worden bewaard; en worde, mede door den arbeid van „Filippus“, Neerland natie hoe langer hoe meer een volk, dat bij de waarheid leeft, door de waarheid zich sterk gevoelt, en, als het wezen moet, voor de waarheid wil sterven.

E. KROPPVELD.

Waddingsveen, Januari 1898.

Boekaankondiging.

Korte Schets der Christelijke Geloofsleer, door P. J. van Melle. Tweede druk. Nijkerk Callenbach. Prijs f 1.00.

Wij wenschen den geachten Schrijver, predikant der Ned. Herv. kerk te Nijkerk, geluk met dezen tweeden druk van zijne Christelijke Geloofsleer, en heeten deze nieuwe uitgave hartelijk welkom. Wel zouden wij niet gaarne elke uitdrukking van den Schrijver voor onze rekening nemen. Hier en daar ware een beslist en duidelijker verklaring gewenscht. Zoo is met name de omschrijving van de ingeving der H. Schrift, dat de schrijvers door God alzoo geroepen en bekwaamd zijn, dat wij de geschiedenis en den inhoud der openbaring met voldoende gewisheid daaruit leeren kennen, in elk geval ongenoegzaam. Maar toch verblijden wij er ons over, dat de Schrijver ten slotte in alle hoofdstukken der leer zijne instemming betuigt met wat door de Gereformeerden steeds als de waarheid naar Gods Woord is beleeden.

Hij drukt zich steeds zacht en gematigd uit maar hij geeft toch inderdaad in de

hoofdzaken een Christelijke Geloofsleer. De korte schets, welke de schrijver er van heeft samengesteld, is toch nog 129 bladzijden groot, bevat rijke stof, is duidelijk geschreven en voor zeer billijken prijs verkrijgbaar gesteld. Het boekje kan voor velen zijn nut hebben. Wij wenschen den geachten Schrijver zegen op zijn arbeid toe.

H. BAVINCK.

ADVERTENTIEN.

Voor spoedig bevallen van een welgeschapen **DOCHTER**, Mevrouw A. NOTTEN, geb. WIERDA. JOHANNESBURG, Z. A. R., 5 Januari 1899. (Eenige en algemeene Kennisgeving.)

Heden verblijdde ons de Heere door de geboorte eener **DOCHTER**, JOHANNA geheeten.

G. NOORDHOF. U. NOORDHOF—WANERS.

LIPPENHUIZEN, 31 Jan. '99.

Heden overleed, zacht en kalm, na een langdurige ongesteldheid, onze zeer geliefde Echtgenoot. Vader, Behuwd- en Grootvader

KORNELIS BAKKER, in den ouderdom van bijna 62 jaren.

Het vertrouwen, dat zijn heengaan vrede was, lenigt onze smart.

WED. K. BAKKER—SIKKEMA.

E. ANTUMA—BAKKER.

H. ANTUMA.

K. BAKKER.

S. BAKKER.

ENUMATIL, 19 Januari 1899.

Heden overleed tot onze diepe droefheid, na een kortstondige ongesteldheid, onze hartelijk geliefde Broeder en Behuwbrouder, de Heer

JELLE PONNE,

in leven Apotheker te Heerenveen, in den ouderdom van 48 jaar.

De wetenschap dat hij enging in de hopen des eeuwigen levens, biedt ons een rijke vertroosting.

Uit aller naam.

G. L. PONNE.

HEERENVEEN, 20 Jan. 1899.

Hedenavond om negen uur overleed onze broeder Ouderling

JURJEN KNIGGE,

in den ouderdom van 67 1/2 jaar, nadat hij jarenlang de b dienng van het Ouderlingchap had waargenomen.

Hoewel gedurende de laatste weken van zijn leven het verstand bevelde en 't geloofsoog niet behelde, was, vertrouwen wij, dat hij is ingegaan in de rust der heerlijkheid.

Namens den Kerkeraad, J. G. W. WISSINK, PRINER, H. SALOMONS Kz., Scriba GASSERLE-NIJVERN, 26 Jan. '99.

Heden overleed na kortstondige ziekte onze geliefde Moeder

AALTJE FLEDDERUS,

laast Weduwe van FOKKE WILTINGE, in den ouderdom van ruim 61 jaren. Wij hadden haar nog gaarne eenige jaren in ons midden willen behouden, doch wenschen ook in deze beproeving den Heere te heiligen. Dat zij beled, in Christus den eenigen grond harer zaligheid te hebben, lenigt in dezen onze droefheid.

A. ZANTINGE.

A. ZANTINGE—WILTINGE.

WITTELTE gem. LIEVER, 27 Jan. 1899.

Heden overleed in de hopen des eeuwigen levens onze innig geliefde Vader en Grootvader

JAN OOSTERHUIS,

Weduwnaar van LENA PIETERS DE GOEDE, in den gezegenden ouderdom van bijna 82 jaren.

Uit aller naam.

JAN OOSTERHUIS Jzn. KOLDEVEEN, 29 Januari 1899.

Heden ontsiep in volle verzekerdheid des geloofs, onze geliefde Echtgenoot, Stief- en Behuwbrouder Mejuffrouw

J. HEEREN,

na een langdurig, smartelijk doch geduldig lijden, in den ouderdom van 51 jaren.

De wetenschap, dat zij de rust geniet van Hem, voor Wien te leven haar keuze was, is ons tot vertroosting.

Uit aller naam.

D. J. LAMBERS.

IJSSELMUIDEN BIJ KAMPEN, 28 Januari 1899.

Gecommitteerden, van den Kerkeraad der Gereformeerde kerk te ROTTERDAM A. maken bekend, dat van de **leening 1886 zijn uitgeloot de nummers 2, 18, 31, 62, 149**

en dat de betaling hiervan, evenals van de Coupons der leening, zal plaats hebben in de maand **Februari**, elken **Maandagavond**, van **8-10 ure**, in de groote Kerkeraadskamer aan de Raampoortstraat.

Namens den Kerkeraad, DE GECOMMITTEERDEN

In het **Christelijk gesticht** voor **krankzinnigen** „**BLOEMENDAAL**“ te LOOSDUINEN wordt tegen **15 Maart a.s. gevraagd**

EEN BESCHAAFD ECHTPAAR niet onder dan 45 jaar **zonder kinderen**, om aan het hoofd van een **paviljoen voor mannen** te worden gesteld.

Ook bestaat voor een **achtstal** zusters gelegenheid om, volgens het vastgestelde reglement tot **verpleegster** te worden opgeleid.

Nadere inlichtingen zijn schriftelijk te bekomen bij den **Geneesheer-Directeur**.

Soliede personen gevraagd voor den verkoop van **NAALMA-CHINES** aan particulieren, tegen goede provisie. Brieven **letter G.** aan den uitgever van de **Bazuin** te KAMPEN.

A. DE ROODE & Co., (SCHIEDAM, opgericht 1879.)

Fabrikanten van

OLEINEENLOOG,

ZEEPOEDER en **VETLOOGMEEL**.

(Prima qualiteiten. Concurrentie prijzen.)

TE KOOP voor **billijken prijs een zeer groote**

AMERIKAANSCH KACHEL,

zeer geschikt voor groot-zaal of kleine kerk. Te bevragen onder motto „**Helios**“ aan den uitgever van de **Bazuin** te KAMPEN.

Bij ZALSMAN te KAMPEN vercheen:

CALVIJNS INSTITUTIE

OF

onderwijzing in den Chr. godsdienst.

Tweede druk.

3 deelen f 6.00

in 3 nette banden f 7.50.

Dr. A. KUYPER zegt van dit werk in „*Uit het Woord*.“ 1e serie. 3e deel

Tweede druk. Bladz. 169:

CALVIJNS woorden halen we aan uit de vertaling van zijn **Instituut**, die in 1865 bij ZALSMAN te KAMPEN verschenen is. Deze uitgave kunnen we niet genoeg aanbevelen. De titel luidt: **JOHANNES CALVIJNS Instituut of onderwijzing in de Christelijke godsdienst.** De overzetting is nimmerd geslaagd. Er is geen werk, dat Calvijn's Instituut in diepte van opvatting, omvattendheid van blik en volheid van godzaligen, stichtenden geest overtreft

Is verschenen bij den uitgever J. H. BOS te KAMPEN:

THEOLOGISCHE SCHOOL

EN

VRIJE UNIVERSITEIT

Een voorstel tot vereeniging

DOOR

Dr. H. BAVINCK.

Prijs f 0.65.

Bij J. VAN GOLVERDINGE en Zoon te 's-Gravenhage is verschenen:

SAMENWERKING.

Voorstel en proeve van regeling tot uitvoering van Art. 13 der Kerkenorde van de Gereformeerde kerken in Nederland, ingezonden voor de aanstaande Generale Synode met Memorie van Toelichting en Bijlage door de Classe 's-Gravenhage.

Prijs 50 cent.

TIJDELIJK.

Goede boeken voor weinig geld.

BUNJAN'S Christensreize naar de Eeuwigheid met 12 gekleurde platen heel linn. band f —,75

BOSTON, Des menschen natuur en deszelfs viervoudige staat (649 bladz.) f 2 thans — 1,—

WILL HUNTINGTON, Koninkrijk der Hemelen ingenomen door gebed — 80

THEOD. v. d. GROE, De bekeering — 50

THEOD. v. d. GROE, Brieven 1e en 2e st. — 40

FRANKEN, Kern der Christel. leer, gebonden half leer — 1,30

WITMOND, de Schildknaap vroeger f 1,— — 60

VERHAGEN, Gesch. der Ger. kerk, vroeger f 5,— — 1,50

JAMES, Het Huisgezin vroeger f 3.60 — 1.80

JAMES, Geschenkn van een Christ. vader, vroeger f 4,40 — 2,20

JAMES, Gids voor den jongeling, vroeger f 1,— — 50

JAMES, Bestuur en aanmoediging — 60

VAN VELZEN, Feeststoffen vroeger f 1,75 — 1,—

Men wachte niet te lang met bestellen. De voorraad is gering.

KAMPEN. G. PH. ZALSMAN.

P. S. Bij toezending van postwissel wordt het verlangde **franco** verzonden.

Nieuwste uitgaven van G. F. Callenbach te Nijkerk.

Ballingen in Babel, of Kinderen des lichts.

Uit het Engelsch van A. L. O. E.

Schrijfter van: „De jonge pelgrim“ enz. „De Herder van Bethlehem“ enz.

door **A. VAN OS.**

Prijs ingenaad f 1,50; geb f 1,90.

KORTE SCHETS der Christelijke Geloofsleer door P. J. VAN MELLE.

Tweede druk. — Prijs f 1,—.

Herinneringen voor zieken en lijdenden.

Dertiende druk

Prijs 25 cent 25 ex. f 5,—; 50 ex. f 8,50; 100 ex. f 15,—.

4 ct. 4 ct.

Bij ZALSMAN te KAMPEN verscheen:

Eenige korte vragen

VOOR DE kleine kinderen

DOOR **JACOBUS BORSTIUS**

IN LESSEN VERDEELD, DIE MET OPSCHRIFTEN ZIJN VOORZIEN

DOOR

O. C. DOORNBOS.

Dize uitgave, op goed papier met duidelijke letter gedrukt, kost **niet meer dan 4 cent.**

Een ex. ter kennismaking wordt op verzoek terstond franco toegezonden.

4 ct. 4 ct.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:

Voor de Vereeniging:

Aan Contributien:

Door den heer Th. van Straalen te Houwerzijl f 10; door den heer G. J. van Goor te Kampen f 139,50; door den heer T. van Dijken te Ten Boer f 44,45; door den heer A. W. de Leeuw Jr te Schoonrewoerd f 70; door den heer G. Feringa te Baarn f 1; door den heer O. Karsen te Naarden f 54,50; door den heer C. Verhage te Middelburg: uit Middelburg f 131, uit St. Laurens f 7,50, uit Arnhem f 5, samen f 143,50; door den heer G. Lucas te Dalfsen door den heer C. Brouwer te Oudekerk a/d IJ. f 124,50; uit Capelle a/d IJ. f 47,50, uit Krimpen a/d Lek f 14, uit Oudekerk a/d IJ. f 60,50, uit Krimpen a/d IJ. f 1, samen f 123.

Aan Collecten: (voor de Theol. faculteit.)

Van de G. ref. kerk te Nijmegen f 13,67.

Aan Schenkingen:

Door den heer v. S. te A. van een zuster der gemeente f 25; door den heer C. Verhage te Middelburg: gevonden in de collecte Noorderkerk f 2, f 5, en f 25, van N. N. te West-Kapelle f 0,50, van O. J. f 1,60, samen f 34,10.

Voor het Hospitium:

Door den heer v. S. te A. van een zuster der gemeente f 50.

Voor het Studiefonds:

Door den heer C. Verhage, te Middelburg, gevonden in de collecte Koorkerk f 2,50; door den heer v. S. te A. van een zuster der gemeente f 25.

S. J. SEEFAT,

Penningmeester.

Hilversum.

Stoomdruk van ZALSMAN te Kampen.